

Альянс громадського здоров'я

ПІДТРИМКА ІНІЦІАТИВ СПІЛЬНОТ

ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ ПІДХОДУ ІЗ ФАСИЛІТАТОРОМ ТА БЕЗ ЗАЛУЧЕННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО КУРАТОРА

МБФ «Альянс громадського здоров'я» продовжує активно допомагати українцям, відгукуючись на їхні потреби широким спектром гуманітарних ініціатив. Починаючи з 2022 року, за вагомої фінансової та технічної підтримки Christian Aid і Шведської церкви, в Україні впроваджується підхід CLI (Community led initiatives) - це діяльність, яка ініціюється та керується групами людей на місцевому та регіональному рівні з метою активної підтримки, захисту та відновлення екологічних, побутових та соціальних якостей. Концепція CLI охоплює всю територію України (окрім окупованих територій) і містить всі види групової фінансової допомоги: міні-гранти до 5 тисяч доларів і середні та великі гранти вартістю понад 5 тисяч доларів. CLI наголошує на ролі «спільнот» як перетворюючих суб'єктів і рушійних сил громадських змін, що спрямовані на вирішення конкретних проблем у відповідь на конкретну загрозу/кризу.

Одним із методів CLI, який активно впроваджується Альянсом є підхід «Підтримка ініціатив спільнот» (SCLR - Survivor and community-led crisis response), який передбачає залучення ініціативних груп постраждалих спільнот та громад до розв'язання основних проблем та задоволення актуальних потреб, зумовлених війною. У період з травня 2022 року по червень 2025 року, Альянс, в рамках різних гуманітарних проєктів, разом зі своїми партнерами – регіональними НУО, підтримав 923 громадські ініціативи у 22 областях країни, надавши міні-гранти на загальну суму понад 2,5 млн фунтів стерлінгів. В результаті впровадження міні-проєктів, ці громадські ініціативи охопили різноманітною допомогою понад 800 000 постраждалих українців. За грантові гроші здійснюються ремонти приміщень, облаштовуються бомбосховища, дитячі майданчики, приміщення для роботи гуртків, закуповується необхідне обладнання тощо. Також, проводяться різноманітні освітні, корекційні й реабілітаційні заходи.

З метою ознайомлення представників неурядових організацій, які хочуть надавати міні-гранти, з підходом SCLR, щоб оцінити переваги та недоліки підходу із залученням регіональних фасилітаторів та без і отримати чітке розуміння, як краще вибудовувати робочий процес, ділимося багаторічним досвідом Альянсу.

Альянс громадського здоров'я

ПОРІВНЯЛЬНА ТАБЛИЦЯ КЛАСИЧНОГО ПІДХОДУ ІЗ ЗАЛУЧЕННЯМ ФАСИЛІТАТОРА ТА БЕЗ

	ПІДХІД ІЗ ЗАЛУЧЕННЯМ ФАСИЛІТАТОРІВ	ПІДХІД БЕЗ ЗАЛУЧЕННЯ ФАСИЛІТАТОРІВ
Формування та/або пошук ініціативних груп/потенційних учасників	• В обов'язки фасилітатора входить знаходити/створювати ініціативні групи з активістів громади; • Фасилітатор допомагає ІГ виділити пріоритети які є в громаді, проводить зустрічі з громадою, представниками влади; • Допомагає знайти НУО, яка зможе прийняти на свій рахунок грантові кошти	• Потенційні учасники залучаються фахівцями Альянсу або НУО-грантонадавачем через різні механізми інформування – цільова розсилка на електронну пошту, пости в соціальних мережах, на сайтах тощо. • Фахівці Альянсу або НУО-грантонадавача надають консультації для ІГ з питань, що стосуються конкурсу, заявок, міні-проектів тощо
Етап «Оголошення конкурсу» Підготовка конкурсних заявок	• Фасилітатор допомагає у написанні конкурсної заявки, бюджету та інших документів, що подаються на конкурс; • Супроводжує ІГ і НУО на етапі подання на конкурс; • Підтримка та консультування ІГ, які мають намір взяти участь у відкритому конкурсі	• Фахівці Альянсу або НУО-грантонадавачу надають консультації для ІГ з питань, що стосуються конкурсу, заявок, міні-проектів тощо
Етап «Відбір переможців»	• Формування регіональної конкурсної комісії; • Виконання функції секретаря на регіональній конкурсній комісії; • Презентація заявок ініціативних груп спільнот під час роботи національної конкурсної комісії та відповіді на запитання членів комісії щодо змісту заявок • Підготовка протоколу регіональної конкурсної комісії	• Фахівці Альянсу або НУО-грантонадавача формують конкурсну комісію, забезпечують її роботу. Відбір переможців здійснюють члени комісії у відповідності до критеріїв відбору
Етап «Підписання грантових угод» та етап «Перерахування коштів»	• Підписуються документи з НУО (наразі це відбувається онлайн через сервіс «Вчасно»)	• Підписуються документи з НУО (наразі це відбувається онлайн через сервіс «Вчасно»)
Етап «Реалізація проєктів»	• Фасилітатор здійснює постійний супровід та контроль ініціативних груп на всіх етапах реалізації проєкту	Фахівці Альянсу або НУО-грантонадавача здійснюють: • Проводення першої (установчої) зустрічі з усіма переможцями, на якій дається вся інформація щодо реалізації проєктів; • Супровід ініціативних груп на всіх етапах реалізації проекту
Моніторинг і оцінка	• Проведення моніторингових візитів, робочих зустрічей та експерементального навчання для представників ІГ; • Допомога в організації донорських візитів та їх супровід	• Проведення моніторингових візитів, робочих зустрічей; організація та проведення донорських візитів та їх супровід
Етап «Фінальна звітність»	• Супровід у підготовці звітних документів, фото для звітності; • Збір «кращих практик» та досвіду роботи з ініціативними групами спільнот; • Звіт за результатами роботи фасилітатора; • Участь у фінальній зустрічі, де буде презентовано реалізований проєкт	• Супровід у підготовці звітних документів, фото для звітності; • Перевірка програмного, фінансового звітів та кейс-стаді; • Збір «кращих практик» та досвіду роботи з ініціативними групами спільнот; • Збір та перевірка звітів за результатами роботи фасилітаторів; • Проведення фінальної зустрічі, на якій представлені всі ініціативи, які були реалізовані за допомогою міні-грантів

ПІДХІД SCLR БЕЗ ЗАЛУЧЕННЯ ФАСИЛІТАТОРІВ

Альянс громадського здоров'я

Отже, ви вирішили впроваджувати підхід SCLR без залучення регіонального куратора (тобто фасилітатора), з чого почати?

Оголошується відкритий конкурс на отримання міні-грантів «Survivor and community-led crisis response (SCLR) in Ukraine»/ «Підтримка ініціатив спільнот» та розміщується оголошення з детальною інформацією на офіційному сайті організації-грантонадавача (наприклад, на сайті Альянсу: https://aph.org.ua/ uk/tendery/programni-konkursy/) та на незалежних національних платформах, якими користуються НУО, таких як «Гурт», «Громадський простір» тощо, в соціальних мережах. Паралельно, ведеться робота щодо інформування та залучення потенційних учасників – наприклад, Альянс робить електронну розсилку партнерським організаціям, які починаючи з 2022 року подавали заявки на участь у гуманітарних конкурсах. Додатково проводиться інформування партнерів Альянсу під час робочих зустрічей, де презентується підхід SCLR та розповідається про успішні ініціативи, які вдалося реалізувати.

Крім цього, для поширення інформації, можна використовувати партнерські мережі комунікації, регіональні, місцеві ЗМІ тощо.

Участь у конкурсі можуть взяти всі охочі, які відповідають умовам відбору і зазвичай надходить велика кількість конкурсних заявок. Під час етапу, коли приймаються конкурсні заявки, якщо в учасників виникають запитання – вони можуть написати на електронну адресу, яка вказана в оголошенні і отримати необхідну інформацію від програмного чи фінансового фахівців Альянсу.

Конкурсна комісія та визначення переможців

Після закінчення зазначеного в оголошенні терміну подання заявок починається відбір переможців, які отримають цільову благодійну допомогу. Для розгляду отриманих заявок та відбору переможців формується національна конкурсна комісія, яка складається не менше ніж з 5 осіб (обов'язково має бути непарна кількість членів комісії). До складу комісії входять незалежні та зовнішні експерти, але не можуть входити зацікавлені особи, які дотичні до учасників конкурсу, задля уникнення конфлікту інтересів. Визначення переможців відбувається методом оцінювання конкурсних заявок за 5 критеріями:

- **Актуальність проблеми**. Проблема для вирішення є нагальною та актуальною для представників спільноти та/чи мешканців сіл, селищ, міст тощо.
- **Термін вирішення проблеми**. Проблема, яка описана в заявці, повинна бути вирішена протягом 1,5-2 місяців, терміни реалізації повинні бути реалістичними та досяжними. Але, за обґрунто ваної потреби конкурсна комісія може прийняти рішення щодо збільшення терміну реалізації (максимально до 4 місяців) за умови узгодження такого рішення в рамках терміну дії гуманітарного проєкту.
- **Соціальний вплив**. Користь від розв'язання проблеми, запропонованої в заявці, мають отримати більшість представників спільноти та/чи мешканців сіл, селищ, міст тощо.
- **Перспектива розв'язання проблеми**. Заявка має містити чіткий план розв'язання проблеми з конкретними термінами та відповідальними особами, реалістичний та детальний бюджет, який відповідає плану реалізації.
- **Мотивація ініціативної групи спільноти**. Команда має бути зацікавлена у розв'язанні проблеми і здатна реалізувати запропоновану ідею в життя за короткий термін.

Заявки від ініціативних груп, які наберуть найбільшу кількість балів за всіма критеріями, вважатимуться переможцями та отримають фінансування.

ВАЖЛИВО! Кожна НУО-грантодавець повинна розробити свої об'єктивні критерії оцінювання та відбору заявок, чітко і детально їх описати та поінформувати про них ініціативні групи, які подаватимуться на конкурс.

Після визначення переможців, результати конкурсу повідомляються всім учасникам: і переможцям і тим, хто не отримає фінансування в рамках цього конкурсу. Розмір фінансування і кількість підтриманих заявок можуть бути зменшені або збільшені в залежності від рекомендацій конкурсної комісії та можливостей бюджету.

Робота із переможцями

Комунікацію від Альянсу з переможцями конкурсу ведуть програмний, фінансовий і комунікаційний фахівці.

Ще на етапі відбору, коли національна конкурсна комісія визначила переможців, фахівці Альянсу зв'язуються з ними та починається робота з доопрацюванням заявки чи/і бюджету, узгоджуються надані конкурсною комісією рекомендації. Також, обов'язковим є проведення установчої робочої зустрічі, на якій детально пояснюються всі процедури надання та контролю за використанням грантових коштів; наголошуються терміни реалізації проєкту, які прописані в угодах; проговорюються особливості реалізації проекту та його обов'язкове висвітлення для громади; надаються форми та вимоги до звітності та обговорюються всі наявні запитання, надаються контакти команди проєкту. Після доопрацювання заявки чи/і бюджету відбувається підписання угоди про співпрацю. Це можна зробити двома способами: фізично (за участю підписантів) або онлайн (використовуючи електронні платформи обміну документами). Коли угоду підписано, відбувається перерахування коштів на розрахунковий рахунок.

Реалізація проєкту та фінальна звітність

Фінансові та програмні фахівці Альянсу повністю супроводжують ці ініціативні групи та/або НУО на всіх етапах реалізації міні-проєкту (2-3 місяці). Здебільшого, комунікація відбувається онлайн: в телефонному режимі, в месенджерах чи email. Також, зі сторони фахівців Альянсу відбувається постійний моніторинг виконання проєкту та надається допомога в разі необхідності.

Моніторинг проєкту – це регулярне відстеження ключових компонентів проєкту на усіх етапах його реалізації. Рутинний моніторинг проєкту включає:

- ретельний аналіз виконання робочого плану проєкту;
- відстеження основних показників, тенденцій, труднощів реалізації проєкту та пошук шляхів їх усунення;
- відстежування конкретних результатів впровадження міні-проєктів;
- аналіз фінансових витрат та процедур закупівель тощо.

Організація-надавач міні-гранту бере на себе відповідальність за відкритість та прозорість всіх процедур, за якими проводяться закупівлі, реалізуються послуги, а також узгоджує процедури закупівель зі своїми грантоотримувачами і працює дотримуючись цих процедур згідно із законодавством України.

Після завершення реалізації проєкту, відповідно до термінів, зазначених в угоді, починається етап звітності. Фінансовий, програмний і комунікаційний фахівці Альянсу перевіряють виконання відповідно до запланованої діяльності, дивляться на наявність кейс-стаді та висвітлення етапів реалізації проєкту в соціальних мережах/у громадах. Як отримувачі міні-грантів, так і організація, яка надає гранти - мають чітко дотримуватися термінів подачі звітності. Всі звіти готуються відповідно до поданої заявки, підписаної угоди та вимог донора.

Роль НУО та взаємодія з ініціативними групами

Згідно з чинним законодавством України, організація-грантонадавач не може працювати з незареєстрованими ІГ або з фізичними особами, тому до реалізації проєкту необхідно залучити ГО, яка візьме на себе відповідальність, прийме фінансування та візьме на себе звітування.

Організація, яка хоче впроваджувати підхід SCLR, тобто проводити відкриті конкурси та надавати міні-гранти, повинна:

- бути зареєстрованою неурядовою організацією, яка може прийняти фінансування;
- мати можливість надавати міні-гранти згідно зі своїм статутом та процедурами;
- мати досвід надання фінансування іншим бенефіціарам (НУО або ФОП);
- володіти інформацією, щодо обмежень в Україні з надання коштів незареєстрованим ІГ або фізичним особам;
- відстежувати зміни у законодавстві України і тенденції у сфері надання грантових коштів фізичним і юридичним особам.

Відповідно, у неурядової організації є кілька функцій: взяти відповідальність за грантові кошти; допомагати ІГ у впровадженні проєкту та звітуванні. Тобто, неурядова організація є активним і повноправним учасником реалізації проєкту на всіх етапах. Цей механізм є однаковим і у проєктах, які працюють з фасилітатором і без. Представники ІГ також мають бути відповідальними за реалізацію міні-проекту разом з НУО – вони мають брати участь на усіх етапах разом з фахівцями НУО. Наприклад, якщо тендер проводить НУО, то представники ІГ обов'язково беруть активну участь у цьому процесі - повідомляють, що їм потрібно; дивляться, що саме буде закуповуватися, беруть участь в оцінці пропозицій учасників тендеру тощо. Тому дуже важливо, щоб неурядові організації тісно взаємодіяли з ініціативними групами, бо це процес розвитку для обох сторін.

Ще однією важливою функцією НУО є залучення до процесу реалізації ініціативи різних груп бенефіціарів: представників різних вікових категорій, статей, соціальних верств, людей з різним рівнем мобільності.

Це забезпечить:

- різноманітність поглядів і рішень, що дозволить створювати більш комплексні та різнопланові проєкти;
- кращу підтримку проєкту в громаді, оскільки рішення ухвалюються з урахуванням потреб усіх зацікавлених сторін;
- зменшення ризику виключення вразливих груп, що сприяє соціальній згуртованості та мінімізує конфлікти чи непорозуміння.

Таким чином, участь різних груп бенефіціарів у плануванні, впровадженні та моніторингу ініціатив допомагає не лише ефективніше вирішувати проблеми, а й зміцнює потенціал громади для подальшого самостійного розвитку.

Складності і переваги даного підходу

Однією зі складностей даного підходу є те, що відповідальними за комунікацію і всі процеси, які відбуваються в ході реалізації проєкту є фахівці Альянсу або організації грантонадавача. Виникає необхідність у більшій кількості зустрічей з представниками ініціативних груп та більш ретельному наставництві – консультаціях, навчанні тощо.

Також фахівцям Альянсу або НУО-грантонадавача потрібно налагодити довірливі відносини та ефективну комунікацію з представниками ініціативних груп, щоб вирішувати всі поточні проблеми швидко і результативно.

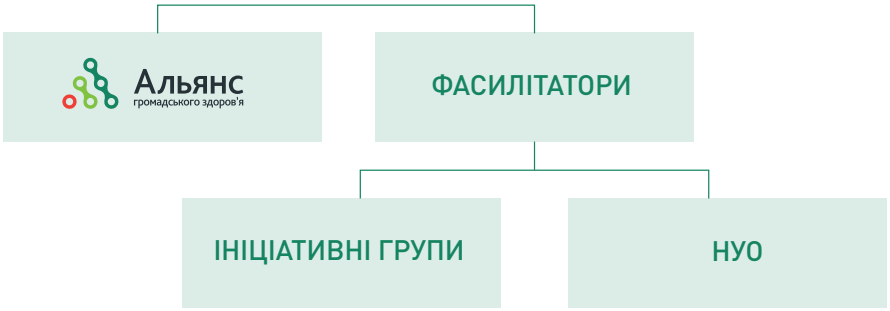
ПІДХІД SCLR ІЗ ЗАЛУЧЕННЯМ РЕГІОНАЛЬНИХ ФАСИЛІТАТОРІВ

Альянс громадського здоров'я

Класичний підхід SCLR передбачає залучення до команди проєкту регіонального фасилітатора – людину, яка займається комунікацією з ініціативними групами та бере на себе основний обсяг роботи з ними в конкретному регіоні. Кількість фасилітаторів залежить від кількості регіонів, де реалізовуватимуться міні-проекти.

В рамках даного підходу, все починається з визначення потреб, регіонів здійснення діяльності та оголошення відкритого конкурсу на посаду фасилітаторів. В оголошенні детально прописується технічне завдання, тобто все, чим буде займатися фасилітатор. До участі у конкурсі допускаються всі охочі: як представники регіональних НУО, так й інші фахівці, які добре знають ситуацію у себе в регіоні та мають навички роботи з громадами або/та групами людей.

Після того, як відібрано потрібну кількість фасилітаторів, для них проводиться відповідне навчання. Метою даного навчання є отримання практичних навичок щодо правильної побудови комунікації та подальшої роботи з громадами і місцевою владою; визначення пріоритетів та вирішення конфліктів; написання конкурсних заявок і бюджетів; модерації та підтримки ІГ тощо. За три роки впровадження підходу SCLR, в Альянсі вже сформувався перелік фасилітаторів, які зарекомендували себе у своїх областях. Відповідно до регіонів, які братимуть участь у проєкті, залучаються потрібні фасилітатори. Кожен з них працює у своєму регіоні, але якщо фасилітатор добре знає сусідню область, він може працювати там також, щоб охопити якомога більше ініціативних груп. Для фасилітаторів періодично проводиться додаткове навчання, щоб вони повністю відповідали стандартам Альянсу.

Обов'язки фасилітатора

Робота фасилітатора розпочинається з пошуку ініціативних людей та активістів у громаді, які хочуть об'єднатися заради спільної мети та отримати фінансування на реалізацію своєї ідеї. Фасилітатори виїжджають у громади і на місцях розмовляють з мешканцями, виявляють активістів та людей, які хочуть об'єднатися в ІГ. Далі фасилітатор допомагає визначити усі актуальні проблеми, які є в громаді, та виділити основні пріоритети. Також організовує зустріч з головами старостатів чи іншими представниками територіальної влади, для того, щоб зрозуміти на скільки потреби і проблеми, які оголосили мешканці громади, відповідають дійсності. Паралельно відбувається пошук неурядових організацій, які зможуть прийняти на свій рахунок грантові кошти і вміють працювати за відповідних умов.

Фасилітатор займається:

- пошуком місцевих активістів/ініціативних груп, які хочуть реалізувати міні-проєкти для допомоги власним громадам, спільнотам;
- якщо в громаді немає таких ІГ, то займається їхнім формуванням «з нуля»;
- аналізом та вивченням актуальних/нагальних гуманітарних потреб та проблем спільнот разом із представниками ІГ;
- пошуком НУО, яка зможе прийняти на свій рахунок грантові кошти і вміє працювати за відповідних умов;
- підтримкою та консультуванням ІГ, які мають намір взяти участь у відкритому конкурсі на отримання міні-гранту;
- допомогою ІГ/спільнотам у написанні заявки, бюджету та інших документів, що подаються на конкурс;
- підготовкою та підтримкою регіональних конкурсних комісій на визначення переможців, які отримають фінансування на реалізацію міні-гранту;
- презентацією заявок ініціативних груп спільнот під час роботи національної конкурсної комісії та відповідями на запитання членів комісії щодо змісту заявок;
- постійним супроводом та контролем ініціативних груп на всіх етапах реалізації проєкту;
- допомогою в налагодженні співпраці та координації ІГ із наявними внутрішніми та/або міжнародними центрами допомоги, в тому числі центрами підтримки ВПО, місцевими органами самоврядування, територіальними громадами, волонтерськими ініціативами тощо;
- проведенням робочих зустрічей з ініціативними групами (підготовка та формування заявок, реалізація, зворотній зв'язок по факту впровадження ініціативи);
- проведенням експериментального навчання для представників ІГ та громад;
- супроводом у підготовці звітних документів, фото для звітності;
- збором «кращих практик» та досвіду роботи з ініціативними групами спільнот.

Експериментальні навчання - це такий аналіз реалізації міні проектів на практиці, під час якого обговорюється, що вже зроблено, які проблеми виникають, що можна покращити та майбутні плани. Задля цього фасилітатори виїжджають у громади, збирають зустрічі, проводять бурхливі та цікаві обговорення.

Регіональні комісії

В разі необхідності фасилітаторам додається ще одна функція – підготовка та допомога у проведенні регіональних комісій щодо відбору переможців відкритих конкурсів. Фасилітатору потрібно знайти членів регіональних комісій, які є незалежними та не зацікавлені у просуванні тієї чи іншої заявки задля уникнення конфлікту інтересів. Регіональна комісія, так само як і Національна, має складатися з п'яти членів. До складу комісії можуть входити незалежні, зовнішні експерти, наприклад, з гуманітарних або соціальних питань, також можуть входити представники спільнот, бенефіціари. Але, до складу конкурсної комісії не можна включати представників ініціативних груп або зацікавлених осіб, які дотичні до учасників конкурсу. Фасилітатор не може жодним чином впливати на рішення комісії, а бере на себе виключно роль секретаря регіональної комісії, щоб допомагати з документуванням процесу.

Розгляд регіональних заявок має проводитися швидко (протягом 1-3 днів). Комісія визначає потенційних переможців конкурсу за отриманням ними найбільшої кількості балів за всіма критеріями оцінювання. Далі всі конкурсні заявки, разом із заявками, які стали переможцями на регіональному рівні надсилаються на розгляд Національної комісії Альянсу. Національна комісія Альянсу розглядає усі заявки, які прийшли на відкритий конкурс, та заявки, які визначені регіональною комісією переможцями. І, в свою чергу, підтверджує переможців.

Реалізація проєктів

Після оголошення переможців починається реалізація проєктів, які супроводжуються фасилітатором на постійній основі. Фасилітатори є рушійною силою та помічниками для ініціативних груп, а також своєрідними посередниками між Альянсом і громадами. Вони роблять виїзди в громади, проводять моніторингові візити, експериментальне навчання та робочі зустрічі, відповідають на запитання в телефонному режимі тощо.

Фасилітатори супроводжують ініціативні групи протягом всієї реалізації проєкту: допомагають організувати донорські візити і їх супроводжують; контролюють комунікаційну частину, щоб процес реалізації ініціатив був публічним (висвітлення на сайтах, соціальних мережах НУО і громад); допомагають зі здачею звітності та беруть участь у фінальній зустрічі від Альянсу, на якій представлені всі ініціативи, які були реалізовані за допомогою міні-грантів. Також, заповнюють звіт за результатами роботи - це є фіналізацією їхньої роботи.

Складності і переваги даного підходу

Для того, щоб більше заглиблюватися у громади, особливо сільські, існує необхідність залучити регіонального фасилітатора, який був би «місцевим» мешканцем, «був у полі» в той момент, коли це необхідно. Залученість фасилітаторів на всіх етапах дуже допомагає самим громадам, бо навчає та підтримує їх на всіх етапах роботи. Фасилітатори з самого початку проєкту працюють у громадах: знайомляться з керівництвом, мешканцями, ініціативними групами, допомагають формувати регіональні конкурсні комісії, є секретарями цих комісій і допомагають Альянсу з усім документообігом.

Складності полягають у тому, що програмні та фінансові фахівці, які працюють в організації, яка оголошувала конкурс, мають контролювати і фасилітаторів і неурядову організацію і ініціативні групи. Тобто, збільшується навантаження на фахівців організації, яка буде впроваджувати цей підхід.

«З початку війни я працюю в гуманітарних проєктах, зараз працюю у напрямку реалізації міні грантів. Що мене надихає у цій роботі? – Звісно це люди, які мене оточують, люди, яким потрібна допомога. Коли ти розумієш, що можеш допомогти та вже маєш певний досвід у цьому - хочеться поділитися цим і надихнути інших», - розповідає Катерина Горбик, фасилітаторка у Полтавському регіоні. – *«Я розумію, що саме завдяки таким проєктам, які підтримують міні гранти, розбудовуються маленькі громади, які вже зневірилися і не чекають на допомогу. Це дуже класно, що ми маємо можливість так допомагати!».*

ВІДГУКИ ВІД ПРЕДСТАВНИКІВ НУО ТА ІГ

Альянс громадського здоров'я

Галина Карпова
заступниця голови ГО «Я вірю в силу доброти»
Одеський регіон

Коли почалася війна, в Шабівській територіальній громаді, яка складається з 14 населених пунктів, сформувалася команда з 16 активістів, які почали їздити по селах та допомагати людям. Коли ми дізналися від місцевих жителів про їхні актуальні проблеми, у мене виникла ідея знайти можливості, аби допомогти їм. Я дізналася, що є можливості за грантові кошти робити ремонти, облаштовувати приміщення та отримувати грошову допомогу на розвиток конкретних ініціатив у громаді. Але, у нас взагалі не було досвіду і ми не уявляли з чого почати. Я ініціювала цей весь процес, шукала інформацію в інтернеті, зразки конкурсних заявок, що взагалі потрібно, щоб податися на конкурс. Це було дуже важко, бо ми не вміли нічого і перші наші заявки нікуди не проходили. Я продовжувала вірити, що все ж вдасться реалізувати нашу ініціативу, тому почала звертатися за допомогою до місцевих НУО.

Коли ми виграли перший наш міні-грант, він був від Альянсу – це були кошти на облаштування укриття в дитячому садочку – ми плакали всією командою. Ми не вірили, що в нас це вийшло. Я пам'ятаю, як нам тоді було важко, особливо етап зі звітністю, ми мали стільки помилок, ми стільки разів його переробляли... Перший проєкт, який ми реалізовували, був без фасилітатора. Це був жах! Дуже страшно розмовляти з донорами, хоч всі говорять, що прийдуть на допомогу, але, якщо чесно, то страшно звертатися до них із запитаннями, не хочеться лишній раз турбувати. Ми ще без досвіду, боялися, що може щось не те скажемо чи не те запитаємо. А от коли у нас був проєкт із фасилітатором, це була Анастасія – ну просто золото наше. Вона стала своя, наче член нашої команди. Ми їй телефонували і писали постійно, з усіх питань і просто порадитися. З фасилітатором працювати набагато легше та спокійніше. І результати набагато кращі, бо вже не робиш наосліп, а під чітким керівництвом наставника. Фасилітаторка нам пояснила, що помилки це нормально, що всі помиляються і що ми можемо звертатися до неї 24/7 абсолютно з усіма запитаннями – і це заспокоює та дає впевненості у власних силах.

З 2022 року ми реалізували близько 10 міні проєктів і виросли у неприбуткову громадську організацію. Якраз у липні завершили реалізацію міні-проєкту і, хоча в ньому не було фасилітатора, ми все рівно, завжди телефонували Анастасії з питаннями, проблемами і просто порадитися. І вона завжди з нами на зв'язку, далі продовжує нам допомагати, хоч це вже не є її роботою. Мені здається, що на перших порах і для ІГ і для ГО потрібні люди – фасилітатори, які є поруч та допоможуть, скерують чи просто заспокоять і порадять як краще. Так, менеджери фонду це добре, але тут є умовний бар'єр, бо ти розумієш, що у них є багато таких організацій, як наша і не хочеш лишній раз турбувати. А фасилітатор наче свій, з ним 24/7 комунікація. Також наявність фасилітатора дуже дисциплінує місцеву владу, бо коли звертаєшся до міського голови і кажеш, що до нас їде фасилітатор, він одразу включається і починає активно допомагати, організовувати всі процеси. Тобто, вони відчувають відповідальність.

Вікторія Башмакова
керівниця ГО «Спільна справа Полтавщини»
м. Полтава

Ми починали свій шлях як ініціативна група і дуже швидко переросли у громадську організацію. З квітня 2022 року відкрили гуманітарний центр і протягом всього року надавали гуманітарну допомогу ВПО, а у грудні 2022 отримали юридичний статус неприбуткової громадської організації. Починаючи з 2022 року ми активно беремо участь у конкурсах міні-грантів від Альянсу та інших організацій, маємо досвід роботи і з фасилітатором і без.

Коли є фасилітатор, я відчуваю підтримку: скорочується час комунікації і набагато швидше вирішуються необхідні питання, практично одразу отримуєш відповіді, що дуже допомагає у роботі. Якщо щось не розумієш, можна частіше звертатися, бо не страшно. Коли немає фасилітатора і треба щось швидко вирішити або просто маєш сумніви і потребуєш поради – відчуваєш якийсь бар'єр, щоб звернутися до фахівців організації надавача гранту, бо у них є своя робота і не хочеться турбувати людину лишній раз. Особливо важлива підтримка фасилітатора на етапі реалізації ініціативи та фінальної звітності. Коли вже реалізовано проєкт, виникає дуже багато робочих моментів, коли надзвичайно важливою є підтримка та допомога фасилітатора. Мені набагато легше працювати з фасилітатором, тому що робота виконується максимально швидко і якісно.

Руслана Корінна
голова БО «Благодійний фонд «Серця незламних»
Харківська обл.

Щоб взяти участь у конкурсі міні-грантів та реалізувати нашу ідею, ми створили ініціативну групу з мешканців громади і наших волонтерів. З Альянсом ми працювали над двома проєктами: перший – по облаштуванню дитячого майданчика, другий - облаштування тренажерної зали. Маємо досвід роботи з фасилітатором і без.

Перший проєкт, який ми реалізовували, був за участю фасилітатора. І я вам хочу сказати, що без фасилітаторки ми б не впоралися. Якщо ти новачок і вперше впроваджуєш проєкт, то роль фасилітатора колосальна - ця людина бере тебе «за ручку» і проводить по проєкту. Фасилітатор дуже допомагає, бо є неформальне спілкування і можна обходити сухе, формальне листування з грантонадавачем. Щодня ти отримуєш якісь поради, швидкі відповіді на всі запитання і це дуже круто! Скільки б у тебе досвіду не було, але коли є людина, яка може допомогти швидко, коректно, особливо якщо ця людина доброзичлива і ти з нею налагоджуєш людський контакт – це супер. Роль фасилітатора є дуже великою! Зараз ми реалізовуємо інші проєкти, де немає фасилітатора, але продовжуємо звертатися до нашої фасилітаторки від Альянсу за порадою та з усіма питаннями. Після спільної роботи у проєкті ми залишилися у гарних, дружніх відносинах з Олександрою, фасилітаторкою від Альянсу. Це класно, коли є людина у твоїй сфері діяльності, в якої можна попросити пораду навіть поза проєктами. Вона мені і зараз дуже допомагає порадами, своїм досвідом, цим обміном.

Наталія Олексенко
член ГО «Богодухівська агенція місцевого розвитку та інтеграції»,
представниця відділу економічного розвитку та інвестицій
Солоницівської селищної громади
Харківська обл.

Це перший проєкт, який реалізує ця ГО, до цього у них багаторічний досвід (з 2016 року) у написанні грантових заявок для ініціативних груп, які потім самостійно реалізовували проєкти. Зараз реалізують 7 ініціатив з фасилітатором та 1 міні-проєкт без фасилітатора на території громади.

Наявність фасилітатора є дуже гарним компонентом проєкту. Ми шукаємо на національних платформах грантові конкурси, подаємося і потім складність виникає у тому, що здебільшого нам проводять першу зустріч, на якій розказують дуже багато інформації та дають контакти для листування з менеджерами від організації надавачів гранту. Звичайно, через листування ти не поясниш все, що можеш сказати при живому спілкуванні. І такий формат співпраці займає дуже багато часу і дає мало користі, бо виникає умовний бар'єр між виконавцями міні-проєктів і грантонадавачами. Ми часто не знаємо, як пояснити, що саме нам потрібно чи нам просто інколи потрібна порада, як краще зробити – але розумієш, що в таких випадках краще взагалі не писати ці листи й не турбувати лишній раз людей. І на цьому етапі дуже багато ІГ кидають свою ініціативу, тому що зневіряються у своїх силах, бо очікують, що не отримують тієї підтримки, яка їм необхідна.

Тому коли є фасилітатор – жива людина, якій можна зателефонувати та все розповісти, до якої звертаєшся абсолютно з усіма питаннями, бо вона така сама, як ми – з'являється стимул більше працювати та придумувати щось нове. Фасилітатор приїздить у громаду, люди бачать, що їх слухають і що їхні проблеми комусь цікаві й починають активніше долучатися до роботи, більше об'єднуються заради спільної мети. Такий підхід дає відчуття впевненості, наснагу працювати. Саме завдяки наявності фасилітатора нам вдалося напрацювати аж 15 заявок, 8 з яких зараз реалізуються.

Наша фасилітаторка створила для нас групу в телеграмі, ми на зв'язку 24/7, коли потрібно вона приїздить до нас. Тому ми дуже вдячні за такий компонент проєкту, як наявність фасилітатора, а також за те, що Альянс підібрав таких людей, які відкриті до спілкування і говорять простою, доступною мовою з нами та вміють надихнути людей до роботи.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ТИХ, ХТО ХОЧЕ ЗАПРОВАДЖУВАТИ ПІДХІД “ПІДТРИМКА ІНІЦІАТИВ СПІЛЬНОТ”: НА ЩО ЗВЕРНУТИ УВАГУ

Альянс громадського здоров'я

Перед тим як прийняти рішення, чи обрати класичний підхід SCLR із залученням фасилітатора чи ні, слід звернути увагу на:

- Бачення та досвід – як ви плануєте співпрацювати з віддаленими громадами, чи є у вас досвід роботи з ініціативними групами «з нуля» і чи є у вас фахівці, які зможуть бути регіональними фасилітаторами?
- Бюджет – якщо у вас є потенційні фасилітатори, тоді краще обрати класичний підхід і знайти бюджет на оплату праці та навчання фасилітаторів. Це полегшить роботу, тому що будуть люди «в полях», які зможуть супроводжувати весь процес від нуля до результатів.

Підхід без фасилітатора:

Якщо у вас немає людей, яких можна залучити та є обмеження у бюджеті, спробуйте реалізувати проєкти без залучення регіонального фасилітатора. У цьому випадку вам потрібно орієнтуватися на:

- бюджет - він буде менший, бо закладається лише сума на надання міні-грантів;
- всю комунікацію з ініціативними групами бере на себе організація. Тому у вас повинні бути програмні та фінансові фахівці або консультанти, яких можна буде залучати для супроводу неурядових організацій, які будуть разом з ІГ впроваджувати міні-проєкти.

Підхід із фасилітатором:

Це більш тісна співпраця з громадами, яка дає гарні результати, але, спершу, потрібно буде навчити фасилітаторів. Тому, окрім суми на надання мінігрантів, треба закласти кошти на підтримку гонорарів фасилітаторів, моніторингові візити та на навчання фасилітаторів (навіть якщо навчання буде онлайн, то гонорар для тренерів має бути).

Більша частина комунікації з ІГ переходить до фасилітаторів, але також повинні бути програмні та фінансові фахівці, які будуть контролювати фасилітаторів, ІГ та НУО, яка взяла на баланс фінансування. Але, з часом, за наявності пулу постійних фасилітаторів, можна зменшити навантаження на організацію делегувавши більше відповідальності фасилітаторам.